

מאורות אל העבר

יז שבט תשמז | 16/02/1987

ג'ון דמיאניוק מובל למשפטו. צילום: אפי שריר, אוסף דן הספריה הלאומית

איוואן האיום?

הכול חשבו שמדובר במהדורה חוזרת של משפט אייכמן. חשד שהתעורר בארצות הברית לגבי זהותו של ג'ון איוואן דמיאניוק, שהיגר מאוקרינה לארצות הברית, הביא לבדיקת מעשיו בימי השואה. במהלך החקירה זוהה דמיאניוק על ידי ניצולי מחנה ההשמדה טרבלינקה כ"איוואן האיום" - מי שרצח והתעלל באכזריות קשה ביהודים שהגיעו למחנה במהלך ימי מלחמת העולם. בעקבות בקשת הממשלה, הוסגר דמיאניוק לישראל, והועמד לדין באשמת ביצוע פשעים נגד האנושות ונגד העם היהודי. המשפט נפתח ביום י"ז בשבט תשמ"ז (16.2.1987), ושישים העדים שהופיעו במהלכו סקרו בהרחבה את הזוועות שאירעו במחנה טרבלינקה בכלל, ואת מעשיו של "איוואן האיום" בפרט. לאחר מספר חודשים, הטיל בית המשפט גזר דין מוות על דמיאניוק. אולם, ספק שהתעורר בשאלה האם הוא אכן "איוואן האיום", הביא את בית המשפט העליון לזכותו מחמת הספק. דמיאניוק גורש בחזרה לארצות הברית, שם נעצר בשנית לאחר מספר שנים, בחשד שהיה שומר במחנה סוביבור. הוא הוסגר בידי האמריקאים לגרמניה, הורשע, ערער על הרשעתו, אך נפטר לפני שהסתיים משפטו. יום טוב.